

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת נח גיליון צ"ב - שנה ג' | מרחשוון תשפ"ו

פרד"ס התורה

פשוט

ביאר מרן גאב"ד בריסק הגרי"ז זי"ע, שלפיכך הכתוב כאן מדגיש וכופל 'וְאֵנִי' – אֵנִי ולא מלאך ולא שליח – הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמְּבֹל מֵיִם, ללמד שתחילת המבול היתה במטרה שאם ישובו בתשובה יבואו גשמי ברכה, שהם בידי הקב"ה בעצמו.

רמז

רמז יקר כותב כ"ק **האימו"ר מאזכור** יז"ע, בספרו **"באר משה"**: הגמרא אומרת (שבת קיח): שהמקיים שלש סעודות בשבת, ניצול משלש פורעניות: מחבלי משיח, ומדינה של גיהנום, וממלחמת גוג ומגוג, ויש אומרים, אף משעבוד גליות. וזה הרמז: **וַיִּלְדָּ נח** – התוצאה של שבת יום מנוחה, היא **שְׁלֵשָׁה בָּנִים** – הצלה מפני שלשה דברים: **אֶת שָׁם** – ראשי תיבות **שְׁעֵבֹד מַלְכוּת** [ובכלל זה – גיהנום, כדברי חז"ל (כ"ד מד, כא) ששעבוד מלכות הוא במקום דינה של הגהנום]. **אֶת חָם** – ראשי תיבות **ח'בלי מַשִּׁיחַ**. ו**אֶת יִפֶּת** – מלחמת גוג ומגוג, כאמור (להלן י, ב) בני יפת אמר וגו'.

דברש

לכן קבע ה' כי מכאן ואילך, האדמה תצטרך עיבוד בכל שנה, והעבודה בשדה תימשך בכל ימות השנה ללא מנוחה, עד כל ימי האָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקָרָה וְגו' יוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁכָּחוּ, כך יהיו טרודים במלאכתם, ולא יבואו לידי חטא.

סוד

כדי לתקן את האותיות של חלק הטוב, דהיינו: נ.ש.א.ל. שחסרו בדור ההוא, צייה ה' לבנות את אורך התיבה **שלוש מאות אמה** – לתקן את האות **ש'**. רוחבה **חמישים אמה** – לתקן את האות **נ'**. קומתה שלושים אמה – לתקן את האות **ל'**. ואמה תכלנה מלמעלה – לתקן את האות **א'**.

דֹּוּר הַמִּבּוֹל וְדֹוּר הַפְּלָגָה

והזכנסת בעלי חיים • סדר ימי המבול • שליחת העורב והיונה • היתר אכילת בשר ואיסור אבר מן החי • פרו ורבו • איסור רציחה • הברית והקשט שלא יבוא עוד מבול • התנהגות בניו של נח בעת שכרתו דור הפלגה ועונשם • הגדרות מנח עד אברהם.

פרשת נח מרכזת בתוכה את מעשה המבול בדורו של נח, החל מהכנה למבול, שנת המבול, ותקופת התקומה והשיקום שאחרייו. כמו כן, מובא בפרשה מעשה רשעותם ועונשם של דור הפלגה, ופירוט הדורות והאומות שיצאו מנח.

כעבור 1656 שנים מבריאת העולם, הביא ה' ממבול לעולם, משום שהאנשים היו מושחתים כחטאים חמורים, ובראשם – עוון הגזל.

נח היה הצדיק היחיד בדורו, וה' ציווה לו לבנות תיבה להצלתו מהמבול. בניית התיבה נמשכה על פני 120 שנה, ושבעה ימים טרם המבול הכניס נח אל התיבה את כל בעלי החיים, ועם תחילת המבול נכנס נח אל התיבה.

ההמבול נמשך על פני 190 יום, בהם נכחדו כל הברואים. עד שתפילות נח בתיבה הפכו את הדין לרחמים, ומפלט המים החל לזרז את יבשה. נח ביקש לדעת אם הארץ יבשה, לכן שיגר תחילה את העורב אף קיים את השליחות, שבהמשך שיגר שלשה פעמים את היונה, וכשהיא לא חזרה אליו הבין כי הארץ יבשה.

עם צאתו מהתיבה, הקריב נח במזבח מכל בעלי החיים. הקרבנות התקבלו לרצון, והקב"ה כרת ברית ושבועה שלא יביא עוד מבול, וסימן לכך – הקשת בענן. בנוסף, הקב"ה בירכו וציווהו במצות פרו ורבו, והבטיח להגן על האנשים מפני החיות.

נח ובניו קיבלו לראשונה היתר לאכול בשר, והצטוו שלא לאכול אבר מן החי. כן הוזהרו על איסור רציחה.

התורה וההפטרה

הקשר לפרשה: בפרשתנו אנו לומדים על שבועת ה' שלא יקצוף עוד על הארץ להביא מבול, ומכאן הקשר להפסרת 'רני עקרה', בה מזכיר ישעיהו הנביא בתוך דבריו את השבועה הזו, וכן לא יקצוף ה' עוד על ישראל לעתיד לבוא.

מה מפסיק: למנהג הספרדים: ישעיהו הפרק נ"ח, מפסוק א' עד אחרי פסוק י'. למנהג האשכנזים: כל פרק נ"ד, וכן פרק נ"ה מפסוק א' עד אחרי פסוק ה'. למנהג החימינים - בבלדי: כל פרק נ"ד, ופרק נ"ה רק עד אחרי פסוק י'.

המאורע	תאריך תחילתו	משך הזמן	תאריך סיום
תחילת המבול	לדעת ר"א: י"ז חשוון לדעת ר"י: י"ז אייר	40 יום	בבוקר יום כ"ח כסליו (סיון)
התגברות מעיינות התהום	כ"ח כסליו (סיון)	150 יום	כ"ט אייר (חשוון)
ירידת מפלס המים מעל ההרים	א' סיון (כסליו)	60 יום	א' אב (כסליו)
חניית התיבה על הרי אררט	י"ז סיון (כסליו)		
שילוח העורב	י' אלול (אדר)		
שילוח ראשון של היונה	י"ז אלול (אדר)	היונה חזרה תיכף כי לא מצאה מנוח	
שילוח שני של היונה	כ"ד אלול (אדר)	לעת ערב חזרה היונה עם עלה זית	
שילוח שלישי של היונה	א' תשרי (ניסן)	היונה לא חזרה עוד	
ייבוש מוחלט של האדמה וציאת נח מהתיבה	כ"ז חשוון (אייר)		

חיים של תורה¹

כל ישראל לומדים פירוש רש"י

ואמר הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע: רש"י הוא כמו אחיה של התורה הקדושה, כי כל תיגוקות של בית רבן, וכל ישראל, כולם לומדים את התורה שבכתב ושבועל פה עם פירוש רש"י, ומזה מובן עוצם גדולת רש"י ז"ל.
(שיחות הר"ן)

מה מתקו דברי רש"י הקדוש אלו, שיש בהם מסר לכל יהודי ויהודי: גם כאשר הפרנסה דחוקה ומרירה, אבל כאשר יודעים שאנו מקבלים את הפרנסה מידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, אין לך דבר מתוק יותר מכך. ומנגד, כאשר הפרנסה מרווחת ומתוקה, אך היא בידי בשר ודם, ללא קשר עם הקב"ה, אין לך דבר מר מכך.

והנה עלה זית טרף בפיה (ת. יא.) ומדרש אגדה, לשון מזון, ודרשו 'בפיה' - לשון מאמר, אמרה, יהיו מזונותי מורחין קצית בידו של הקדוש ברוך הוא, ולא מתקין כדבש בידו פשוט דם (רש"י).

ייתור על 100,000 דולר

שנים רבות החזיק מרן הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע כולל אברכים, ובכל ערב ראש חודש היה משלם לעמלי התורה את המלגה. פעם אחת, בערב ראש חודש, ישב על מקומו שקוע בשרעפיו, כי לא היה לו כסף לשלם, ואף לא מצא ממי ללוות. יהודי שהבחין בדאגה על פניו, נענה ואמר לו: 'אה! כמה טוב היה, אם היה מגיע עכשיו עשיר מלונדון ותורם 100,000 דולר, סכום שיש בו כדי להחזיק את הכולל לחצי שנה!'

נענה הרב מבריסק: 'האמן לי, אם יבוא עכשיו עשיר ויתן לי מאה אלף דולר, לא אקח ממנו את התרומה. כי עד היום, מדי חודש אני נושא את עיני למורם ואומר: 'רבונו של עולם, עיני נשואות אליך, אנה שלח לי את הכסף שאני צריך'. ואכן זוכה אני לראות בחוש את יד ה' המסייעת לי. אבל אם יהיו בכיסי כסף להחזקת הכולל לחצי שנה, אפסיד את המתקנות הזאת של 'להיות תלוי רק בידי הקב"ה'.

ייתור תמיכת העשיר

להפתעת יהודי קראקא, ביום מהימים הודיע רב העיר, הגה"ק רבי נתן שפירא זי"ע, בעל 'מגלה עמוקות', כי מהטעם הכמוס עמו החליט לעזוב את העיר. כל ההפצרות לא הניבו פירות, והוא עמד על דעתו. אך שוב הופתעו ביום האחרון טרם עזיבת העיר, כשהרב הודיע שהוא התחרט, והוא נשאר בעיר.

לשאלת תלמידיו מה גרם להחלטתו להישאר בעיר, היתה תשובתו המופלאה: 'אמנם היתה לי סיבה מוצדקת לעזוב, אבל בגלל דין-תורה שהובא לפני אתמול, החלטתי שאני נשאר, וכה היה המעשה:'

תלמיד חכם עני מבני העיר, התפרנס בדוחק ממכירת כעכים, עד שיום אחד פגש אותו עשיר, והציע לו לחתום על שותפות 'ששכר וחבולון'. העני ילמד כל היום, והעשיר יעניק לו בכל שבוע את פרנסתו בריוח.

כעת, משעברו שלשה חדשים, גילה העשיר ששותפו חזר למכור כעכים ברחוב, והוא הזמין ל'דין-תורה' על הפרת ההסכם.

טען העני להגנתו: בהיותי אופה כעכים, בשעות הלילה הייתי מתפלל לה' שהעיסה תעלה יפה, ושהאפייה תצליח, בבוקר התפללתי שאמצא קונים הוגנים; כך שכל היום הרגשתי קשר אמין להשי"ת. אבל מאז שאני מקבל משכורת קבועה, חסרה לי השייכות הזאת אתו יתברך ---

סיים המ'גלה עמוקות: 'בעיר שיש בה כזה דין תורה, אני חפץ להישאר לגור!'

ואם יהיו לך עשרת אלפים רובל...

לאחר נישואיו, היה הגה"ק רבי משה טייטלבוים מאוהעל זי"ע, בעל 'ישמח משה', סמוך על שולחן חותנו שהיה עשיר מופלג. לימים, נפטר חותנו לבית עולמו, והישמח-משה נשאר ללא מקור מחיה.

פעם אחת, בהיותו טרוד מאד בדאגות הפרנסה, עברה בלבו מחשבה: 'אילו היו לי כעת עשרת אלפים רובל כסף, הייתי משקיע אותם באיזה מסחר, ומהרווחים הייתי יכול להתפרנס, וללמוד תורה בשלווה'.

בעודו מהרהר במחשבות אלו, נפלה עליו תרדמה, ובחלומו הוא נכנס לחדר גדול, שם ישב רבינו האר"י הקדוש זי"ע ולימד תורה. כשהתקרב הישמח משה אל השלחן, נענה האר"י הקדוש ואמר לו ברטט: 'אברך! וכאשר יש כבר לאדם עשרת אלפים רובל, הוא כבר לא זקוק לטובת הבורא?! הלא בין כך ובין כך אתה צריך לחסדי הבורא, שתוכל לאכול, ולדבר, וללכת, ולחיות, אם כן, מי שיעזור לך בדברים אלו, הוא יעזור לך גם בלי עשרת אלפים רובלים! ---

לדעת חכמה ומוסר להבין

פניני מוסר, חכמה, וחזיון, מתוך פסוקי הפרשה

במצב כזה, כאשר בא הציווי לנח להתבדל מן העולם שבחוץ ולהקים תיבה, אשר ממנה יתחיל עולם חדש ומתוקן, נאמר לו בראש ובראשונה - קנים תעשה את התיבה, מדורים-מדורים לכל בהמה וחיה, כי זו עיקר תפקידה של התיבה, להחזיר את העולם לסדרו ומתכונתו הנכונה, עולם מסודר ומתוקן!

חזרה לשיגרה בפרשת נח...

ויחל נח איש האדמה וישע כרם, וישת מן היין וישכר (ט, כ-כא)
בדרך מליצה ומוסר כותב הרה"ק רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים מסיגעט זי"ע בספרו 'ייטב לב': הפסוק מרמז על אותם אנשים שבמשך כל הימים הנוראים בחודש תשרי, וגם בשבת-בראשית, התרוממו טפחיים מעל הקרקע והרגישו כמשוטטים בשמים, אולם כאשר ויחל נח - עם תחילת השבוע של פרשת נח, הם חוזרים להיות - איש האדמה וישע כרם, וישת מן היין וישכר...

דף גמרא - תחילה...

ותהי ראשית ממלכתו בבל (י.)
ראשית עבודתו של יהודי בקבלת עול מלכות שמים, חייבת להיות - 'בבל', בלימוד דף גמרא בתלמוד-בבלי.

(בית ישראל, להרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע)

להשיב את הסדר...

קנים תעשה את התיבה (ו, יד)

מדורים מדורים לכל בהמה וחיה (רש"י)

לכאורה הוראה זו, לעשות מדורים נפרדים לכל בהמה, נאמרה שלא במקומה. כי תחילה ראוי לפרש את החומר ממנו עשויה התיבה, את מידותיה, ואת מספר הקומות שלה, ורק אז להוסיף שיש לעשותה גם קנים - מדורים מדורים, אולם למרבה הפלא ענין המדורים נאמר תיכף לנח מיד בתחילת הציווי להקמת התיבה. מה פשר הדבר?

רעיון מאלף אמר הגה"צ רבי זונדל קרויזר זצ"ל: ענין הקנים הוא אכן אחד הדברים העיקריים ביותר בציווי הקמת התיבה, כי עיקר סיבת המבול באה מחמת שהעולם כולו היה שרוי בהפקרות מוסרית, תוך פריצת כל הגדרות והגבלות, שלחו יד במה שאינו שלהם, וכל ההתנהגות היתה באופן של אנדרלמוסיה וחוסר סדר.

לב לדעת

הכרת והבנת מושג תורה

אור פשדים | ויצאו אתם מאור פשדים (יא, לא)

בילדותו, התגורר אברהם אבינו ב'אור-כשדים', שם הציל הקב"ה מכבשן האש כאמור בפרשת לך לך (בראשית טו, ז) אשר הוצאתיך מאור פשדים. בפרשת השבוע כתב רש"י (יא, כח) שני פירושים לשם 'אור פשדים': א. אש במקום הנקרא כשדים. ב. אור היינו בקעה, כמו (ישעיהו יא, ח) מאורת צפעוני. הגמרא במסכת בבא בתרא (צא, א) אומרת, שאור-כשדים הוא המקום הנקרא 'עירא-זעירא' בארץ 'כותא', והרשב"ם כותב שם, שהרואה מקום זה מברך 'שעשה לאבותינו נס המקום הזה'. בימינו נמצאות חורבות ארץ כותא כ-65 ק"מ דרומית לבגדד בעיראק, על שפת נהר הפרת, במקום הנקרא 'תל-איבריה' (גבעת אברהם), אולם בספר 'תבואות הארץ' כותב שאור-כשדים נמצא בדרום-מזרח טורקיה, במקום הנקרא 'אורפא' ויש שם מקום המזוהה ככבשן האש שהושלך שם אברהם.

הבנת מילה אחת בתורה

ענינים לראות

פעד | ויסקר ה' בעדו (ו, טז)

'בהצבעה שנערכה בקרב מתפללי בית המדרש בדבר ההצעה להקים את זמן התפילה, הצביעו 25 נגד, ו-80 מתפללים הצביעו בעד'.

אנו רגילים בימינו ששני המילים 'בעד' ו'נגד' הם דבר והיפוכו, נגד - במובן השלילי של התנגדות, 'אנט'. ואילו בעד - במובן החיובי של הסכמה למען ובעבור דבר מסוים.

אולם על הכתוב בפרשת השבוע (ו, טז) ויסקר ה' בעדו, כותב רש"י: 'פשוטו של מקרא, סגר כנגדו מן המים, וכן כל בעד שבמקרא לשון כנגד הוא, עכ"ל. כלומר, פירוש המילה 'בעד' הוא מלשון: מומו, מנגד, כלפי, כך שהמילים נגד ובעד אינם דבר והיפוכו אלא לשתיהן משמעות אחת ודומה (אולם בגור אריה כתב, שלפי הפירוש הראשון ברש"י שהקוף דובים ואריות סביב לתיבה, אזי פירוש המילה 'בעדו' היינו כמשמעו - בשבילו ולמענו).

אזניים לשמוע

כללי רש"י הק' בדרך השלשון

ויחל או ויחל | ויחל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את היונה (ח, יב)

גדליהו סיים זה עתה קורס להגהת סת"ם, וכבר קיבל ספר תורה להגהה. אך התברר, שאמנם הלכות סת"ם הוא ידע היטב, אבל רש"י על החומש, וזאת טרם השכיל ללמוד, עד לאותה טעות שהביאה אותו להחלטה ללמוד היטב מדי יום חומש ורש"י.

היה זה כשהגיה את הפסוק בפרשת נח (ח, יב) ויחל עוד שבעת ימים אחרים, הוא היה בטוח שיש כאן אות 'י' מיותרת, הוא זכר שלפני שני פסוקים, בפסוק י', כתוב 'ויחל' עם 'י' אחת. אך כשבדק שוב בחומש גילה שאכן אין כאן טעות, ויש לכתוב ויחל. כאן גברה סקרנותו לפשר שינוי זה, ומה גם כשגילה שגם הניקוד שונה, בפסוק י' הניקוד הוא: ויחל, וכאן בפסוק י"ב הניקוד הוא ויחל.

רק לאחר שעניין ברש"י הבין את אשר לפניו. רש"י מסביר, שאמנם בשני המקומות כוונת הכתוב היא שנה המתין שבעה ימים, אלא שבפעם הראשונה בה כתוב ויחל - הרי זה מלשון 'ויפגע', כאילו היה כתוב 'וימתן', ואילו בפעם השנייה בה כתוב ויחל - הרי זה מלשון 'ויתפעל', כאילו היה כתוב 'וימתן', כלומר, הוא עשה בעצמו פעולת המתנה.

מילה זו ויחל, היא מבנין 'התפעל' דהיינו פעולה החוזרת אל עושה הפעולה בעצמו, [כמו 'התלבש' - הלביש את עצמו]. ובדרך כלל כאשר אדם מרבה בפעולה, הדרך להשתמש בבנין 'התפעל' [כמו 'התדפק על הדלת' - במי שהרבה לדפוק]. כך כאן אצל נח שהמתין בפעם השלישית, נאמר ויחל - שהוא הרבה בפעולת ההמתנה בעצמו.

נח ובניו אכן היו בקומה העליונה? ומי עוד היה באותה קומה?

כל השיטות על סדר המגורים בתיבה

כל דרך בתחילת דרכו בתלמוד-תורה יודע לספר שבתיבת נח היו שלשה קומות, בראשון – הזבל, בשני – בעלי החיים, ובשלישי – האנשים.

ידיעה זו שהפכה לאבן יסוד בלימוד פרשת השבוע, אינה מפורשת בפסוקים, שכן בפסוק נאמר רק (ו, טז) תחתים שנים ושלשים תעשה, אך לא מפורש מה היה בכל קומה. אלא שרש"י בפירושו כותב: 'שלש עליות זו על גב זו, עליונים לאדם, אמצעים למדור בהמה, תחתיים לזבל'.

להלן נגלה שיטה זו של רש"י, אינה מוסכמת לכל הדעות, ונדיק גם שרש"י כתב גם 'אמצעים למדור בהמה', ולא הזכיר גם עופות, האם יש דברים בגו?

העופות הטהורים – למעלה

המקור לדברי רש"י אלו הוא בדברי הגמרא (סנהדרין קח, ב) וז"ל הגמרא 'תחתיים לזבל, אמצעים לבהמה, עליונים לאדם', וביאר שם המהרש"א שהגמרא הוכיחה זו, מצד הסברה, כי אם לא כן, מדוע צוה ה' לחלק את התיבה לשלשה קומות, אלא מסתבר שהם התחלקו לפי חשיבותם, ולפי חשיבותם כך היו בקומה גבוהה יותר.

אך בהמשך הגמרא שם נאמר: 'וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים, אמר רבי ירמיה: מכאן שדירתן של עופות טהורים עם הצדיקים', עכ"ל. מבואר כאן דבר חידוש שכל העופות הטהורים לא היו בקומה השניה, אלא בקומה השלישית ביחד עם נח.

כל הטהורים

אמנם בגמרא מובא שרק העופות הטהורים היו בקומה של נח, אולם ב'מדרש אגדה' מובאת שיטה אחרת, שכל בעלי החיים הטהורים היו בקומה השלישית ביחד עם נח.

כל סוגי העופות

שיטה שלישית, אנו מגלים ב'פסיקתא זוטרתא' שכל סוגי העופות היו למעלה ביחד האנשים, וז"ל: 'אניא תחתיים לזבל, אמצעים לבהמה ולחיה, עליונים לאדם ולעופות, שאין קשה לאדם לדור עם העופות', עכ"ל, מבואר כאן שיטה מחודשת שכל סוגי העופות, לא רק הטהורים, היו בקומה השלישית (אך הבהמות והחיות הטהורים היו בקומה השניה).

נח ובניו באמצע

שיטה רביעית, מובאת במדרש רבה (לא, יא), שהסדר היה שונה לגמרי: בקומה הראשונה – הזבל, בקומה השניה – נח ובניו, וכל בעלי החיים הטהורים, ובקומה השלישית – בעלי החיים הטמאים.

הזבל למעלה

עוד שיטה חמישית מובאת שם במדרש, שהסדר היה כך: בקומה הראשונה – בעלי החיים

הטמאים, בקומה השניה – נח ובניו, וכל בעלי החיים הטהורים, בקומה השלישית – הזבל.

מרחב מוגן

הצד השווה בין שתי השיטות האחרונות, שנח ובניו היו בקומה האמצעית, על כך כותב המהר"ל בגור אריה, שמצד הסברה כך אכן מסתבר, שהמקום המוגן ביותר הוא בקומה השניה, כי הדר בקומה הראשונה עלול להיזקק מהלחות של המים, והדר בקומה העליונה עלול להיזקק משטף המים הנופלים על התיבה, כך שעדיף שהאדם יהיה באמצע. אלא שנחלקו שתי הלשונות במדרש מי עדיף שיהיה למטה, השיטה האחת סוברת שמוטב שבעלי החיים לא יהיו למעלה, כי הם מפחדים וניזוקים מקול הרעש של המים הבאים בשטף על גג התיבה, והשיטה האחרת סוברת, שמוטב שבעלי החיים יהיו למעלה, כי אם יהיו למטה ייזוקו מהלחות של המים ובפרט כשהמים רותחים.

שקצים ורמשים

שיטה שישית ומחודשת אנו מוצאים בפרקי דרבי אליעזר (פרק כג) וז"ל: 'מדור כל בהמה ובהמה – ביציע התחתונה. מדור לכל העופות – ביציע השנייה. מדור שקצים ורמשים ובני אדם – ביציע השלישית'. [ואין כאן התייחסות היכן היה הזבל, והרד"ל שם כתב בפירושו על פד"א, שהזבל היה יורד בין הקומות דרך ארובות מיוחדות].

בפירוש הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר כותב הסבר נפלא מצד ההגיגות לסדר זה. כי המים תחת התיבה היו רותחים, כך שבקומה הראשונה היה חם מאד; בקומה השניה היה החום פחות יותר; ובקומה העליונה היה אוויר נעים. לכן בקומה הראשונה היו הבהמות והחיות שהם יכולים לסבול חום כבד; בקומה השניה – העופות שהם מסוגלים קצת לסבול חום בינוני; ואילו בני אדם, והשקצים והרמשים, הם מפונקים ורגישים, שאין מסוגלים כלל לסבול חום, הם היו בקומה העליונה.

זאת ועוד, כותב הרד"ל, לבני אדם נוח יותר לחיות בצוותא עם שקצים ורמשים, כי הם לא פולטים בנשימתם רוח והזבל, מה שאין כן החיות והבהמות והעופות בנשימתם מקלקלים את האוויר (החמצן), ולכן הם לא היו בקומה אחת עם האדם.

העבדים של נח

לסיום נציין דבר חידוש, כי הנה בפסוק מפורש (ז, י) שרק נח ואשתו ובניו ונשותיהם היו האנשים שנכנסו לתיבה, אולם הנצי"ב בהעמק דבר (ז, א) מפרש את הפסוק בא אתה וכל ביתך אל התבה, שאין הכוונה על בני ביתו, אלא 'וכל ביתך' – עבדים ובהמותיו שהיו לצרכי ביתו ותשמישו ולא לקיום העולם, והיה מגיע טובה גדולה מזה לנח להקל עבודתו בתיבה, עכ"ל.

כתיבת ספרים בלשון יוונית

יפת אלקים ליפת וישכן באהלי שם (בראשית ט, כו).

פסוק זה המופיע בתוך ברכתיו של נח ליפת בנו, מוביל אותנו אל סוגיית הגמרא במסכת מגילה, העוסקת בשאלה האם מותר לכתוב את אחד מספרי הקודש, כלומר אחד מספרי התנ"ך, שלא בלשון הקודש אלא בשאר לשונות.

בלשון יוונית.

שואלת הגמרא, מדוע דווקא יוונית בלבד, ומדוע לא יכתבו ספרים גם בלשון גומר ומגוג וכו' שגם הם מבני יפת? ומתוך רבי חייא בר אבא, דכתיב 'יפת אלקים ליפת', ויש לדרוש: 'פיותו של יפת' היא באהלי שם, ומפרש רש"י: 'הוא לשון יון, לשונו יפה משל כל בני יפת'.

אלא יוונית

במשנה שם (ח, ב) מובאת מחלוקת בידון זה, לדעת תנא-קמא מותר לכתוב ספרים בכל לשון, ואילו רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית.

פיותו של יפת

את טעמו של רבן שמעון בן גמליאל מבארת הגמרא (ט, ב) משום שנאמר 'יפת אלקים ליפת וישכן באהלי שם', ויש לדרוש את הכתוב כך: דבריו של יפת יהיו באהלי שם, ומאחר שהיוונים הם מבני יפת, כמו שנאמר (בראשית י, ב) בני יפת גמר ומגוג ומדי וינון ותבל ומשך ותיס, לכן התירו לכתוב ספרים

נשתקע הלשון

הרמב"ם פוסק (הל' תפילין א, יט) כדברי רשב"ג שהתירו בספרים לכתוב רק בלשון יוני בלבד, אך הרמב"ם מסיים: 'וכבר נשקע יוני מן העולם ונשתבש ואבד, לפיכך אין כותבין היום וכו' אלא אשורית'.

כללי ודרכי רש"י הק' בפירושו על התורה

כללי רש"י

הפשט והדרש

לפרש את סדר הפסוק, או לתת הסבר לשינוי לשון או חיסור תיבה.

נציין דוגמא אחת מפרשת השבוע: בפסוק (ז, כג) וישאך נח ואשר אתו בתיבה, כותב רש"י: 'אך נח – לבד נח, זהו פשוט. ומדרש אגדה היה גונח וכוהה דם מטורח הבהמות וכו', עכ"ל. מסבירים המפרשים (רא"ם, גור אריה) שלפי הפשט לא היה צריך לכתוב תיבת 'אך', שהוא לשון מיעוט, שהרי הדבר פשוט שרק נח לבדו נשאר [כאמור בתחילת הפסוק וינח את כל היותו אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה וגו'], ותיבת 'אך' למה ל? לפיכך הוסיף רש"י את הדרש, לומר שנח היה גונח מטורח החיות, ו'אך' הוא לשון מיעוט למעט את חיותו וכוחו של נח.

קורות חייו • רבותיו
תלמידיו • חיבוריו

תולדותיו של רש"י הק'

פרק א' – זרח השמש

החסיד (כפי שמספרים רבי יוחנן שמש מזורמיזא, ובעל 'שלשלת הקבלה').

טאטוא בזקן

יש המספרים על רבי יצחק, אביו של רש"י, שהיה מטאטא בזקנו לפני ארון הקודש, ואמרו בשמים שלפי שהוא חלק כבוד לתורה יזכה לבן שיאיר עיני ישראל. אולם במקורות קדומים מובא סיפור על רבי יעקב בן יקר (ספר חסידים סימן קנח; מגן אברהם סימן קנא סק'), ובאליה רבה סקי"ו) או על אבי-אביו של רש"י (משנת חכמים, המעלה הה' ו', אות ריט-רכ).

אבן טובה

לפי מסורת נוספת, יהלום יקר מצוי היה בידי רבי יצחק אביו של רש"י, וכאשר המלך שלח לקרוא לו ולבקש ממנו את היהלום במטרה לשבץ אותו בפסל, הפיל רבי יצחק את היהלום אל הים במהלך ההפלגה ובאותה שעה יצאה בת קול משמים והכריזה כי בזכות מסירות נפשו יזכה לבן שיאיר את העולם בתורתו.

שימו לב: חדש! – מדורים אלו הינם מדורים מתחלפים מדי שבוע לסירוגין – שבוע א': עומקו של רש"י, פתגמי אוריינא, תורה והלכה | שבוע ב': תורה שבעל פה, כללי רש"י, תולדות רש"י הק'

מחפשים אותד!

לקראת התחלת התורה מבראשית
הבעל"ט ממשיכים אתנו בגיבוש רשימת
שיעורי תורה שבכתב'
להרחבת גבולות התורה
שבכתב וריבוי לומדיה

קבוצה קטנה או גדולה
שמעוניינת בייסוד
שיעור / במינוי
מגיד שיעור

אתם מוסרים שיעור
שבועי / יומי בחומש
ורש"י ורוצים
להרחיב גבולות?

מחפשים מידע
על שיעור קיים
באיזור מגורכם,
או לסייע בהקמת
שיעור חדש

שיעור קיים בגמרא /
הלכה וכדו' שרוצים
להוסיף לימוד יומי
בחורש"י לפני או אחרי
השיעור הקבוע

פנו אלינו בטלפון 02-500-2018

בשעות המענה האנושי, או בהשארת הודעה באיזור האישי
בדוא"ל ts025002018@gmail.com או בנדרים+

וסייעו לנו להרחיב את גבולות התורה ולהרבות
את לומדיה לתפארת ולשם

בשבועות הקרובים יפורסמו בס"ד
רשימות השיעורים שהגיעו למערכת

מהרו ליצור קשר ולעדכן על שיעורי התורה,
כדי שנוכל לפרסמם לזיכוי הרבים

תזכורת

מבחני ושעשועי התורה על כל חמשה חומשי
תורה פתוחים עד ליום ג' פר' לך-לך הבעל"ט

ומתן שכרה בצדה
פרסים יקרי ערך עם עשרות זוכים

זה הזמן להפוך את לימוד כל התורה כולה
לקנין נצחי לחיי תורה!

האור שלא כבה!

רבבות אלפי ישראל מקבלים
על עצמם עול תורה שבכתב
מבראשית ומתחילים בלימוד
רצוף, עקבי וקבוע
של חומש עם פירוש רש"י הק'
וממשיכים את אור התורה
עד לאור החנוכה

במסגרת
מבצע 'תורה אור'

לומדים

ונבחרים בקביעות וברציפות
את כל חומש בראשית

זוכים

ל-12 שבועות של אור תורה וחיבור
יום יומי קבוע ונשגב עם התורה
הק', עד לימי החנוכה המאירים

ומקבלים

שי אישי מיוחד
לכל אחד מהלומדים
והנבחרים בהצלחה
ללא הגרלה!

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אותה יכול:
תתחבר, תאיר
לעצמך את החיים!

אגף שיעורי תורה | קו קול התורה | סיכומים ונבחרים | שיעורי תורה | גרלות ופרסים | מילון שבועי | ניוולר יומי

אין לך אדם שאין לו שעה של אור!

YOSILEVI.COM

עוד לא
הצטרפת?
תרגיש בנח,
בוא אל
התיבה!

הכנס את האור האלוקי אל התיבה נשכח!

זה הזמן להאיר לעצמך את החיים ולהתחבר
אל התיבות הקדושות המגנות עלינו כבר אלפי שנים
בלימוד יומי מתוק וקבוע של חומש ורש"י

מצטרפים
לרבבות לומדי
חומש ורש"י מדי יום

נרשמים
במערכת 'קול התורה'
או בנדרים וקהילות

**כך
מתחברים
אל
האור:**

זוכים
בידיעות התורה שבכתב,
וגם במתן שכרה בצדה

עורכים
את הסיכומים היומיים
והמבחנים השבועיים

02.500.20.18

גם אתה יכול:
תתחבר, תאיר
לעצמך את החיים!

אגף שיעורי תורה קו 'קול התורה' סיכומים ומבחנים שעשועי תורה הגרלות ופרסים גיליון שבועי ניזולטר יומי